

Критеріями оцінки вихідного матеріалу в селекційному розсаднику були урожайність та якість зерна з урахуванням походження. Гібридні номери 3/06, 25/06 перевищили сорт-стандарт Вікторію на 5,0-40,7 г/м² та характеризувались коротким вегетаційним періодом і покращеними технологічними якостями зерна.

Висновки: 1. Установлено, що сортоформи рослини гречки залежить від наступних морфологічних показників: вузла першого гілкування, вузла першого суцвіття, середнього числа вегетативних вузлів на рослині, висоти рослини, вузлів на головному стеблі, вузлів усіх, кількості суцвіть і зерен. При співвідношенні показників зони плодоношення до зони гілкування пагона більше 1,0 вегетаційний період гречки, як правило, скорочується.

2. Номери гречки 2/06, 25/06 мають коротший на 5-12 діб вегетаційний період, вищу на 0,3-0,7 т/га урожайність зерна порівняно з сортом-стандартом Вікторія. Зерно вказаних номерів характеризується високими технологічними показниками якості зерна.

Список використаних джерел:

1. Алексеева О.С. Тараненко Л.К., Малина М.М. Генетика, селекція і насінництво гречки. Навч. посібник. Київ : Вища школа. 2004. 213 с.
2. Маслак О. Ринок гречки: стабілізація виробництва та споживання. *Агробізнес сьогодні*. Газета підприємців АПК № 10 (233) 2012. С. 24-28.
3. Тригуб О.В. Ляшенко В.В. Взаємозв'язок елементів архітекtonіки рослин з урожайними характеристиками у сортозразків гречки звичайної (*Fagopyrum esculentum moench*). *Вісник Полтавської державної академії*. Полтава. 2013. № 3. С. 49-55.
4. Чекалін М.М., Тищенко В.М., Баташова М.Є. Селекція і генетика окремих культур : навчальний посібник. Полтава : ФОП Говоров С. В., 2008. 368 с.

ЛИННИК Олександр, студент здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

Науковий керівник: **ШУВАР Іван Антонович**, д. с.-г. наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
м. Львів

ПРОДУКТИВНІСТЬ РІПАКУ ОЗИМОГО В ПЛОДОЗМІННІЙ СІВОЗМІНІ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА

За сучасних умов господарювання, проєктування інтенсивних сівозмін за науково обґрунтованого чергування культур, вимагає урахування найсприятливішого їх поєднання, ступінь оптимально можливого насичення сівозмін певною культурою, а отже, і повернення її на попереднє поле, забезпечуючи відповідну тривалість ротації.

Науково обґрунтоване розміщення культур в сівозміні забезпечує продуктивніше використання вгідь, добрив, повнішу реалізацію генетичного потенціалу сортів рослин, зменшується забур'яненість агроценозу, зменшується шкодочинність хвороб на посіви культур сівозміни за мінімального хімічних препаратів. Комплекс перелічених агрозаходів позитивно впливає на стан довкілля, відкриває додаткові можливості для збільшення виробництва продукції за зменшення витрат на її виробництво [1-4].

За умов розвитку конкурентоспроможного інтенсивного землеробства виникає необхідність вирощування культур у повторних посівах і насичення сівозмін основними економічно вигідними культурами. Особливого значення набуває знання максимально можливого та економічно вигідного насичення сівозмін зерновими та олійними культурами, зокрема ріпаком та іншими технічними культурами з урахуванням організаційних та природних умов [4].

Реформування і створення менших за розміром господарств, зменшення у посівах асортименту культур та звуження спеціалізації господарств зумовило запровадження сівозмін короткої ротації. Проєктування/удосконалення таких сівозмін має здійснюватися за науковими принципами, головний з яких – науково обґрунтоване розміщення і чергування культур за законами плодозміни. Саме цей чинник є основою високої і стабільної продуктивності

культур, збалансованості показників родючості ґрунту і фітосанітарного стану посівів [5,6].

Сівозміни короткої ротації необхідно максимально насичувати культурами проміжного вирощування (на сидерат, на корм, на насіння) для послаблення явища алелопатичної ґрунтової, застосовувати підвищені дози органічних добрив та ін. [6]. Адже навіть у разі запровадження сівозмін короткої ротації значення сівозмінного чинника настільки зростає, що за агротехнічною ефективністю він не поступається, а за економічною навіть перевищує значущість оновлення сортів, зміну технологій обробітку ґрунту та ін.

Враховуючи особливості ведення сучасного землеробства та попит на продукцію ріпаку на внутрішньому і світовому ринку нами 2022 року розпочато дослідження з вивчення продуктивності ріпаку озимого залежно від попередника в плодозмінній сівозміні на темно-сірому лісовому ґрунті ТзОВ „Баришівська зернова компанія”.

У досліді висівали гібрид ріпаку озимого Харнет нормою 500 тис. насінин на гектар протруєним препаратом Круізер OSR 322 FS, ТН (15,0 л/т) на глибину загортання 4-5 см. Площа дослідної ділянки – 2,0 га. Попередник ріпаку озимого: пшениця озима, ріпак, соя, рання картопля). Попередники ріпаку у досліді за врожайністю культури можна розташувати у такому порядку: найвищу врожайність – 31,5 ц/га насіння отримано після сої, рання картопля забезпечила 28,8 ц/га, пшениця озима – 24,2, ріпак озимий за повторного вирощування – 21,5 ц/га.

Отже, за результатами дослідження встановлено, що найбільш сприятливі умови для формування продуктивності гібриду ріпаку озимого Харнет в умовах господарства забезпечила соя, найменшою була врожайність за повторного вирощування культури на одному полі.

Список використаних джерел:

1. Курцев В. Технологічні аспекти вирощування ріпаку. Агробізнес сьогодні. №13. 2010. С.33-40.
2. Лазар Т. І., Лапа О. М., Чехов А. В., Свидинюк І. М. та ін. Інтенсивна технологія вирощування озимого ріпаку в Україні. 2006, 102 с.
3. Оптиміальне розміщення сільськогосподарських культур та їх частка в сівозмінах північно-східного Лісостепу /В.М. Кабанець, М.Г. Собко С.І. Медвідь. Сад, 2015. 24 с.
4. Хмелянчишин, Ю.В. Оптиміальне поєднання сорту, способу сівби і удобрення в енергозаощаджуваній технології вирощування насіння ріпаку ярого в південно-західній частині лісостепу України [Текст] : автореф. дис... канд. с.-г. наук: 06.01.09. Хмелянчишин Юрій Володимирович; Подільський держ. аграрно-технічний ун-т. Кам'янець-Подільський, 2006. 20 с.
5. Цехмейструк М. Г., Стрельцова І. Б. Порівняльна урожайність сортів ріпаку озимого та ярого в умовах східного Лісостепу України. Науково-технічний бюлетень Інституту олійних культур НААН. 2012. № 17. С.144-148.
6. Шувар І. А. Наукові основи сівозмін інтенсивно-екологічного землеробства: монографія. Львів: Каменяр. 1998. 224 с.

ЛИТВИНЕНКО Володимир, здобувач другого (магістерського)

рівня освіти, АГРМ-21

Науковий керівник: **КРИВОХИЖА Євген** д. с.-г. н., с.н.с.

Західноукраїнський національний університет

м.Тернопіль